

Notat

Kontor Børn 2
Januar 2022
KAWS
J.nr 21-26983.

Notat om Terre des Hommes adoptionsformidling i 1970'erne

Det fremgår af Ankestyrelsens notat fra december 2019 om håndtering af mistanke om ulovlige forhold i internationale adoptionsager, at styrelsen vil orientere den ansvarlige minister, hvis en mistanke om ulovlig adfærd i en international adoptionsag omhandler ulovlige forhold hos danske myndigheder.

I forbindelse med Ankestyrelsens undersøgelse af adoptionsformidlingen fra Bangladesh er styrelsen blevet bekendt med en række oplysninger om den tidligere adoptionsformidlende organisation Terre des Hommes (TdH), der ophørte i 1999.

Oplysningerne om TdH indeholder ikke oplysninger om ulovlig adfærd hos de danske myndigheder, men de viser, at der har været uregelmæssigheder i det danske adoptionsystem, hvor den danske adoptionsformidlende organisation TdH systematisk ikke har overholdt de vilkår, de danske myndigheder fastlagde for formidlingsarbejdet. Ankestyrelsen finder det derfor alligevel relevant at videreformidle oplysningerne, da de efter Ankestyrelsens opfattelse udgør et væsentligt bidrag til den samlede forståelse af, hvordan dele af den internationale adoptionsformidling blev håndteret i 1970'erne.

På det foreliggende grundlag foretager Ankestyrelsen ikke en yderligere afdækning af TdH's formidlingsarbejde, men Ankestyrelsen vil anvende oplysningerne som baggrundsviden, hvis styrelsen skulle modtage en henvendelse fra en adopteret eller fra offentligheden, der vedrører adoptioner foretaget med bistand fra TdH.

Opsummering af oplysningerne¹

Oplysningerne peger på, at TdH flere gange har handlet i modstrid med de vilkår, de danske myndigheder fastlagde for formidlingsarbejdet. Oplysningerne skaber i sig selv ikke usikkerhed om oplysningerne i de konkrete adoptionssager, men viser, at TdH i en række tilfælde har handlet i modstrid med de daværende danske regler for international adoptionsformidling. Denne adfærd synes at have været kendetegnede for TdH's samlede aktiviteter.

Disse uregelmæssigheder knytter sig ikke til et enkelt samarbejde men relaterer sig til TdH's samlede formidlingsarbejde i 1970'erne.

Ankestyrelsen har ikke foretaget en nærmere undersøgelse af TdH's formidlingsarbejde men har taget udgangspunkt i de oplysninger, der er tilvejebragt i undersøgelsen af formidlingen fra Bangladesh, Colombia, Indonesien og Sri Lanka. TdH havde ikke et formidlings samarbejde med Colombia og Indonesien. De oplysninger, der vedrører formidlingen fra Bangladesh, indgår i Ankestyrelsens notat om undersøgelse af adoptionsformidlingen fra Bangladesh. De oplysninger, der vedrører formidlingen fra Sri Lanka er ikke nævnt i notatet om undersøgelsen af formidlingen fra landet, da de vedrører tidsperioden, der går forud for Ankestyrelsens undersøgelse af formidlingen fra Sri Lanka i 1980'erne.

Oplysningerne om TdH's samlede formidlingsarbejde i 1970'erne viser, at TdH gentagne gange har ageret uden for de fastsatte rammer for adoptionsformidlingen i Danmark og har vist sig parat til at bøje reglerne i ind- og udland for at bistå danske familier med at adoptere.

Det fremgår, at TdH flere gange handlede i modstrid med akkrediteringsvilkårene og de danske regler og procedurer:

- Bistod med adoptionsformidling fra Sri Lanka, inden organisationen i 1979 fik tilladelse til at samarbejde med andre lande end Sydkorea og Bangladesh
- Misinformerede deres udenlandske samarbejdspart om, at TdH havde en matchningskompetence, hvilket organisationen ikke havde ifølge de danske regler

¹ Informationerne er indhentet via Rigsarkivet og fremgår af generelle sager om den internationale adoptionsformidling fra Justitsministeriet med underliggende adoptionsmyndigheder og Adoptionsnævnet i perioden 1969-1983

- Bragte børn i forslag til ansøgere, der enten ikke var godkendt til at adoptere, havde fået afslag på at blive godkendt eller ikke havde en godkendelse, der omfattede det konkrete barn
- Gav udtryk for, at organisationen ville meddele myndighederne i udlandet, at ansøgerne var afgået ved døden, hvis de ikke kunne eller ville adoptere det barn, TdH kunne bringe i forslag
- Bistod konkret familie i forsøg på at blive godkendt til at adoptere et ufødt barn, på trods af Justitsministeriets afslag til ansøgerne på at kunne gennemføre adoptionen
- Formidlede børn, der var hjemtaget til Danmark af én adoptivfamilie, til en anden adoptivfamilie i Danmark
- Placerede et barn hos en adoptivfamilie uden om det etablerede adoptionssystem, og medvirkede herefter til at sende barnet tilbage til oprindelseslandet uden de danske myndigheders kendskab
- Hjalp store børn og yngre voksne fra udlandet til Danmark, og anbragte dem i pleje hos danske familier uden om det etablerede adoptionssystem.

Ankestyrelsen er ikke blevet bekendt med oplysninger om, at TdH skulle have været involveret i ulovlig adfærd i form af køb og salg af børn eller svindel med oplysninger om frigivelsesgrundlaget i de enkelte adoptioner.

De generelle sager indeholder dog informationer, der peger på, at TdH's formidlingsarbejde i 1970'erne var præget af en betydelig grad af autonomi, som de danske myndigheder havde vanskeligt ved at kontrollere.

Oplysningerne vidner om, at de danske myndigheders bestræbelser på at få TdH til at respektere de fastsatte krav for deres formidlingsarbejde først får reel medgang i 1978. På dette tidspunkt gav de danske myndigheder udtryk for, at TdH's adoptionsarbejde i en længere periode havde skabt en så stærk mistillid til organisationen, at det gav anledning til alvorlige overvejelser om, hvorvidt TdH kunne opretholde sin autorisation.

På baggrund af et møde mellem TdH og Adoptionsnævnet i maj 1978, var der ifølge nævnet ikke tvivl om, at TdH på en "utilladelig måde, om end i bedste hensigt", havde tilsidesat vilkårene for TdH's virksomhed. Herefter var det nævnets indtryk, at TdH nu bestræbte sig på at overholde de gældende vilkår.

Flere af oplysningerne er kendt i offentligheden via blandt andet publikationen 'Børneimporten'² fra 2013. Det er dog første gang, at Ankestyrelsen har gennemgået større, samlede dele af det materiale, der vedrører de danske adoptionsmyndigheders kendskab til og håndtering af oplysningerne om TdH's formidlingsarbejde i 1970'erne. Ankestyrelsen er i det gennemgåede arkivmateriale ikke stødt på oplysninger, der vidner om adfærd af tilsvarende omfang og karakter hos Glemte Børn, DanAdopt eller AC Børnehjælp.

Generelt om Terre des Hommes adoptionsformidling

Foreningen Terre des Hommes Danmark (TdH) havde i perioden 1970 – 2000 tilladelse fra Justitsministeriet til at formidle børn fra udlandet til adoption i Danmark. TdH formidlede adoptioner fra Bangladesh, Cambodia, Haiti, Indien, Jamaica, Kina, Korea, Mexico, Polen, Rumænien, Sri Lanka og Thailand. Ifølge Ankestyrelsens oplysninger bistod TdH med at formidle omkring 1.900 adoptioner fra udlandet til Danmark.³

I begyndelsen var tilladelsen begrænset til Korea og Bangladesh. I 1970 fik TdH tilladelse til at formidle 10 adoptioner fra Korea. Godkendelsen blev i 1971 gjort permanent for formidling af børn fra Korea med fysisk handicap eller over 5 år. I 1974 blev tilladelsen udvidet til også at omfatte børn fra Bangladesh.

I 1979 blev TdH's tilladelse udvidet til at gælde adoption fra alle ikke-nordiske lande, hvorved TdH fik samme beføjelser som AC Børnehjælp og DanAdopt. TdH's tilladelse var dog begrænset, således at organisationen skulle søge om fornyelse hvert år. De to andre organisationer havde en tidsubegrænset tilladelse.

Forud for implementeringen af en række reformer på adoptionsområdet i 2000, der blandt andet indebar en række øgede krav til de formidlende organisationers organisering og kompetencer, valgte TdH i 1999 at afvikle sin formidlingsvirksomhed.

² 'Børneimporten' blev i 2013 udgivet af tre journalister og beskriver, hvorledes den internationale adoptionsformidling opstod på initiativ af enkeltpersoner. Hovedvægten i bogen vedrører perioden før 1970'erne, hvor adoptionsformidlingen blev organiseret i formidlende organisationer.

³ Oplysningerne er indhentet fra TdH's hjemtagelseslister. Listerne er udarbejdet af TdH og er sammenholdt med de konkrete adoptionssager. Der kan derfor være tale om visse udsving i antallet af adoptioner og samarbejdslande.

Tilgængelige oplysninger om Terre des Hommes formidlingsarbejde

Ved afviklingen af formidlingsvirksomheden overdrog TdH arkivet over de konkrete adoptionsager til det daværende Civilretsdirektorat. Disse sager er i dag i Ankestyrelsens varetægt. De adopterede, der ønsker aktindsigt i deres adoptionsag, skal rette henvendelse til Ankestyrelsen, hvis deres adoption er gennemført med bistand fra TdH.

TdH overdrog ikke generelle sager eller dokumenter om organisationens formidlingsarbejde til Civilretsdirektoratet. Rigsarkivet er heller ikke i besiddelse af sådanne oplysninger. I forbindelse med undersøgelsen af formidlingen fra Bangladesh til Danmark, har Ankestyrelsen uden held forsøgt at afklare, om TdH's egne dokumenter om adoptionsformidling fortsat er tilgængelige gennem de personer, der tidligere drev den danske afdeling af Terre des Hommes.

Alle tilgængelige oplysninger om TdH's formidlingsarbejde findes derfor i de konkrete adoptionsager, samt i Adoptionsnævnets og Justitsministeriets (med underliggende adoptionsmyndigheder) historiske generelle sager.

Ankestyrelsen har ikke foretaget en systematisk gennemgang af Justitsministeriets (med underliggende adoptionsmyndigheder) og Adoptionsnævnets arkiver for at identificere oplysninger om TdH's formidlingsvirksomhed eller de tre andre tidligere organisationers virke. Styrelsen har derfor ikke kendskab til alle oplysninger, Justitsministeriet og Adoptionsnævnet har bevaret om de tidligere organisationers formidlingsarbejde.